

Crèdits:
Textos: Secció de Lletres de l'Agrupació Cultural de Vila-seca
Edició: Ajuntament de Vila-seca
Disseny i maquetació: Brandonn.art | Imprenta: Gabriel Gibert

DESCOBREIX EL CENTRE HISTÒRIC DE VILA-SECA

Ruta itinerant

RUTA ITINERANT AMBDÓS SENTITS

— Ruta itinerant
— Muralla del segle XIV
— Muralla del segle XVI

1

CASTELL DE VILA-SECA

El Castell de Vila-seca fou construït durant el repoblament del Camp de Tarragona per Ramon d'Olzina, primer senyor feudal de Vila-seca. A l'interior trobem la torre dels Olzina, del segle XII —l'origen de la qual alguns historiadors atribueixen al període romà—. En aquell temps s'hi erigí una fortalesa amb un fossat, la torre, el pati, unes quantes cases i l'església amb el cementiri. La família en va conservar la propietat fins que l'any 1525 l'adquirí l'arquebisbe Pere de Cardona.

L'any 1680, Johan Kies, cònsol d'Holanda, compra el castell a l'arquebisbat de Tarragona, el reforma i hi instal·la la primera indústria d'aiguardent a l'estil holandès de Catalunya. L'any 1899 el castell és adquirit per Isidre Sica i Torrents, el primer comte de Sica, i l'edifici es reforma novament a principis del segle XX, d'acord amb el projecte de l'arquitecte Enric Fatjó i Torras, a qui es deu la fesomia actual, d'estil neogòtic.

El 2005 l'Ajuntament de Vila-seca va adquirir el castell, i el va restaurar. Actualment, és un espai expositiu d'art contemporani.

2

CELLER DE VILA-SECA

El Celler de Vila-seca és un edifici noucentista, obra de Pere Domènech i Roura, construït entre el 1919 i el 1920 pel Sindicat Agrícola de Vila-seca —que havia estat creat l'any 1918 i era hereu de la Societat Agrícola-Cooperativa, que s'havia constituït el 30 de desembre de 1899—.

El celler es va aixecar gràcies a l'esforç de les famílies dels socis del Sindicat que, amb el seu patrimoni, en van avalar la construcció sobre una finca que havien comprat als comtes de Sica. Va entrar en funcionament el setembre del 1920, i s'hi va produir vi fins l'any 1985.

Adquirit el 2014 per l'Ajuntament de Vila-seca, actualment l'edifici és un espai escènic multifuncional, que incorpora també un museu sobre el món del vi.

3

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA VELLA

També coneguda com a plaça de la Llibertat o placeta del Gas, en aquest lloc —antigament anomenat la Pleta— hi hagué l'església de la Vila-seca dels Olzina, dedicada a Sant Joan Baptista, i el cementiri. A partir de la unificació de les dues viles (Vila-seca dels Olzina i Vila-seca del Comú) que donaren lloc a la Vila-seca actual, esdevinguda el 1525, l'església va quedar en desús, però el cementiri va continuar actiu fins el 1690.

En aquest espai, l'any 1910, la casa Hereter de Barcelona va construir la fàbrica del Gas per proporcionar el combustible per a l'enllumenat públic de la vila. Al terra del jardí es pot veure el perfil de l'edifici desaparegut.

4

PLAÇA DE LES CREUS

En aquesta plaça se celebraven les juntes dels jurats de la Vila-seca dels Olzina. S'anomena de les Creus perquè el Divendres Sant es posaven tres creus de fusta guarnides amb farigola a la façana de la casa del davant de la font (núm. 10), el punt final del recorregut del Via Crucis abans del retorn a l'església. L'abeurador era un lloc d'aturada dels carros que anaven o tornaven del celler.

5

CARRER DEL COMTE DE SICART

També se l'ha anomenat de l'Església Vella, de Wilson, del Carril o del Ferrocarril.

Les monges dominiques de la congregació francesa de la Presentació van arribar a Vila-seca l'any 1903, i del 1912 al 1933 es van instal·lar a la casa del núm. 32.

A la cantonada amb el carrer Hospital, hi havia l'Antic Hospital dels Pobres, construït el 1794 —abans situat a l'edifici de l'Ajuntament—. La rehabilitació actual és de l'any 2003.

A la façana de la finca del núm. 16 es pot observar una escultura al·legòrica de l'estalvi, obra del vila-secà Joan Salvadó Voltas.

Al núm. 2 trobem l'Associació El Centru, fundada el 1893 com a Centre Joventut Catòlica.

6

PLAÇA DE VOLTES

La plaça s'urbanitzà l'any 1570. Se l'ha anomenada de la Verdura —pel mercat que s'hi feia—, de Manyà o Magriñà, del General Mola, de l'Ateneu i, actualment, de Voltes.

Al mig de la plaça, el 1873 es construï la font de les Escales o font Fonda. Amb la proclamació de la República, el 1931, s'hi col·locà una estàtua al·legòrica. L'escultura actual, del 1980, obra del vila-secà Antoni Mas Castellort, representa sant Bernat Calvó, abat de Santes Creus i bisbe de Vic, nascut al Mas Calvó i batejat a Vila-seca.

En un costat de la plaça hi ha l'edifici que fou seu de l'Ateneu Pi i Margall fins el 2022. Aquesta societat es constituï el 1929, al lloc on abans hi hagué el cafè de cal Cisco i la seu de la Societat Coral La Paloma.

Al costat d'aquest edifici hi hagué el portal de l'Església Vella, també anomenat de Tarragona. En un document del 1856 consta que aquest portal encara feia la seva funció i que, un cop tancat (tots els portals es tancaven a la nit), es permetia entrar a la ciutat per una portella lateral, d'acord amb un horari adaptat a les arribades del tren.

7

TORRE DEL DELME

L'actual torre del carrer de Riudoms va ser reconstruïda al segle XVI, però la seva estructura és molt més antiga. El delme era l'impost que els pagesos pagaven a l'ardiaca —representant del bisbe— i que equivalia al 10% de la collita. Aquesta torre era un dels indrets on s'anava a pagar-lo.

ITINERARI PEL CENTRE HISTÒRIC DE VILA-SECA

Els orígens de la Vila-seca actual cal buscar-los en el període de la repoblació de la Catalunya Nova (segle XII), quan les terres van ser repartides entre l'Església i els prohoms o cavallers. En aquest període històric es formaren dos nuclis de població.

El 1162, el rei Alfons el Cast, l'arquebisbe Bernat Tort i el cavaller Guillem d'Aguiló donaren en feu al cavaller Ramon d'Olzina les restes d'una antiga fortalesa sobre les quals es construï un castell feudal amb cases al seu redós. Va ser la Vila-seca dels Olzina.

Amb pocs anys de diferència, es constituï Vila-seca del Comú, que depenia de la Mitra. Estava formada per habitatges senzills, amb pati, i algunes cases fortificades. Per defensar-se dels perills propis de

l'edat mitjana, els habitants de Vila-seca dels Olzina es refugiaven al castell, amb l'obligació de defensar-lo. A Vila-seca del Comú al segle XIV es va bastir una muralla amb tres portals d'accés a la població.

L'any 1525, l'arquebisbat va comprar la jurisdicció sobre la vila i el castell dels Olzina; d'aquesta manera s'unificaren les dues poblacions. També en aquest segle es produïren atacs pirates que obligaren a construir una segona muralla d'un perímetre més ampli, en forma de pentàgon.

Aquest recorregut pel centre històric de Vila-seca tant es pot iniciar al castell com al portal de Sant Antoni. Els colors (verd i beix) del plànol fan referència a la banda del fulletó on hi ha la informació de cada espai ressaltat.

8

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA

La plaça formava part de la Vila-seca del Comú. L'església de Sant Esteve fou construïda als segles XVI-XVII. Anteriorment n'hi havia una altra de petita, situada més a tocar de l'actual carrer de la Font, i un cementiri, desapareguts quan es construï l'església nova.

A l'interior del temple actual hi havia un retaule barroc de fusta daurada dedicat a Sant Esteve, un primer orgue instal·lat el 1633 i un altre de més importància, del 1752: tots dos van ser destruïts i cremats l'any 1936, durant la Guerra Civil.

A l'esquerra hi ha l'Ajuntament (C). Durant els segles XVII i XVIII l'espai fou compartit amb l'hospital de Sant Esteve. La construcció actual data de l'any 2003, segons el projecte de l'arquitecte Josep Llinàs.

A la plaça s'hi feia el mercat i hi havia una bàscula per pesar les mercaderies dels carros i dels primers camions.

A la dreta de la plaça, s'aprecien dues torres de defensa particulars: la de l'Abadia (A) i la de ca Poblet (B). Totes dues es trobaven dins del primer recinte emmurallat de la Vila-seca del Comú. Es creu que la torre que es troba darrere de l'església formava part del portal del primer recinte de muralla.

Al lateral de l'església, al núm. 13 del Passeig, es pot observar una de les cases més antigues de la vila. Al núm. 10 hi ha la Societat Las Vegas, fundada l'any 1959. Al final del carrer s'erigia el portal de Riudoms.

9

ANTICS RENTADORS

Hi ha constància de la seva existència des del segle XVII. Els de la fotografia, construïts el 1887, s'abastien de l'aigua de la Mina del Poble i es van mantenir fins a la dècada de 1980. Al costat hi havia la font Vella i un abeurador a tocar de la Riera. L'any 1945, com a conseqüència d'una epidèmia de febres tifoïdes, es va construir un altre rentador per als malalts, al final del carrer de l'Escorxador. També n'hi havia hagut d'altres de privats.

10

PLAÇA DE SANT ANTONI

També coneguda popularment com a plaça de Flix, aquest espai havia acollit dues torres de defensa i un portal.

El portal de la Riera era l'entrada principal venint de Cambrils i tancava el recinte emmurallat. Va ser enderrocat l'any 1802 per facilitar el pas de Carles IV camí de Barcelona.

D. Casa dels Obrers. Edifici conegut amb aquest nom perquè fou seu de la Societat d'Obrers Agricultors de Vila-seca entre els anys 1920 i 1941.

E. Torre de la Tuies del Cafè. És l'única torre que resta dempeus: era una torre defensiva particular fora muralla.

F. Torre de la Presó. Va ser presó fins al final de les guerres carlistes. El 1873 s'hi establí un estanc.

11

CARRER DE LA VERGE DE LA PINEDA

Històricament, fins a la dècada dels cinquanta, va ser conegut com a carrer de la Mar. Venint de la plaça de l'Església, a la dreta, el carrer de Bons Aires separa dues cases pairals: ca Sampons (al núm. 6) i ca Rosell o ca Folch (als actuals núm. 8 i 10).

12

PORTAL DE SANT ANTONI

Formava part del segon recinte de muralles. El segle XVI és recordat pels sovintejats atacs de pirates, motiu pel qual es construï la muralla. Hi ha documentats atacs dels pirates Dragut, Aluch Ali, Oxali, Ali Amat i Salah Rais, entre d'altres.

«Moros a la costa!»: aquest era l'avís de la presència de naus pirates, que es proferia des de les diferents torres de guaita construïdes al llarg del camí fins a la mar. Si era de dia, el guaita feia una gran fumarada com a senyal de perill; si era de nit, encenia una gran foguerada. Per cada grup de cent pirates que arribava, s'activava un altre foc. Un cop era captada l'alarma, les campanes avisaven la població perquè es refugiés dins la muralla.